

Společníci: Mgr. Bogdan Hajduk (č. osv. ČAK 4884) JUDr. Marek Jakubík (č. osv. ČAK 9717)
Mgr. Piotr Adamczyk (č. osv. ČAK 11638) Mgr. Richard Koliba (č. osv. ČAK 12346)

Zaměstnaní advokáti: Mgr. Tomáš Jakubík (č. osv. ČAK 12536) Mgr. Karla Chwistková (č. osv. ČAK 14050) Mgr. Martin Tomala (č. osv. ČAK 14535)

Zlínský kraj
třída Tomáše Bati 21
761 90 Zlín

Právní analýza otázek a důsledků neplatnosti smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury, související otázky

V Českém Těšíně dne 30. listopadu 2015

I. Věcný obsah

Věcný obsah	2
Předložené podklady	3
Úvod	4
Zvláštní otázky neplatnosti smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury a související otázky	6
<i>Majetkové vyrovnání stran neplatné smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury</i>	<i>7</i>
<i>Procesní náležitosti a návrh postupu vzájemného vyrovnání</i>	<i>10</i>
Exkurs: stanovisko k výkonu hlasovacích práv osob jednajících ve shodě	12
Exkurs: možnost vyvázání se z uzavřené smlouvy o provozu kanalizace ve vlastnictví města Zlín	15
Praktický postup a přehled kroků při neplatnosti posuzovaných smluv	17
Závěr a doporučení	20
Zdroje	21

II.

Předložené podklady

- ❖ Smlouva o prodeji části podniku uzavřená mezi Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. coby prodávajícím a Zlínská vodárenská, a.s. jakožto kupujícím, ze dne 30. 4. 2004
- ❖ Smlouva o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury mezi Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. coby pronajímatelem a Zlínská vodárenská, a.s. jakožto provozovatelem, ze dne 30. 4. 2004
- ❖ Smlouva o umístění účelového finančního plnění mezi Zlínská vodárenská, a.s. coby poskytovatelem a Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. coby zprostředkovatelem a Městem Brumov-Bylnice jakožto příjemcem, ze dne 19. 5. 2004
- ❖ Smlouva o společném postupu mezi Zlínská vodárenská, a.s. a Městem Brumov-Bylnice a Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., ze dne 23. 4. 2004
- ❖ Smlouva o provozu kanalizace pro veřejnou potřebu ve vlastnictví Statutárního města Zlín mezi Statutárním městem Zlín coby vlastníkem a MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. coby provozovatelem, na období 10 let od 1. 1. 2012
- ❖ Dohoda o vypořádání vzájemných vztahů mezi Statutární město Zlín a Jižní vodárenská, a.s.
- ❖ Obchodní strategie VEOLIA Water z toku 2003, kalkulace vodného a stočného od roku 2006
- ❖ Žaloba o určení neplatnosti usnesení valné hromady, ze dne 16. 7. 2004 (navrhovatel – Compas Capital Consult, s.r.o.)
- ❖ Rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, č. j. 5 Cmo 109/2012-1235, ze dne 21. 9. 2012 (vyslovení neplatnosti VH konané 28. 8. 2002), rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, č. j. 5 Cmo 112/2012-1353, ze dne 21. 9. 2012 (vyslovení neplatnosti VH konané 4. 11. 2003), rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, č. j. 5 Cmo 108/2012-856, ze dne 21. 9. 2012 (vyslovení neplatnosti VH konané 8. 6. 2005) a rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, č. j. 5 Cmo 106/2012-773, ze dne 21. 9. 2012 (vyslovení neplatnosti VH konané 2. 6. 2008)
- ❖ Usnesení Krajského soudu v Brně, č. j. 9/50 Cm 53/2004-754, ze dne 11. 2. 2010 (vyslovení neplatnosti VH konané 30. 4. 2004) a usnesení Krajského soudu v Brně, č. j. 9/50 Cm 53/2004-3077, ze dne 14. 3. 2014 (opětovné vyslovení neplatnosti VH konané 30. 4. 2004 po podaném opravném prostředku)
- ❖ Zápis z jednání představenstva společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. ze dne 19. 3. 2004, zpráva představenstva společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. k návrhu smlouvy o prodeji části podniku
- ❖ Zápis z jednání mimořádné valné hromady Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. ze dne 30. 4. 2004
- ❖ Stanovy Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. z roku 2001
- ❖ Zápis z jednání zastupitelstva města Brumov-Bylnice ze dne 22. 4. 2004

III. Úvod

Mimořádná valná hromada společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., se sídlem Zlín, třída Tomáše Bati 383, PSČ 760 49, identifikační číslo: 494 54 561, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Brně, v oddíle B, vložka 1169 (dále jen „**VaK Zlín**“) přijala dne 30. 4. 2004 usnesení o schválení návrhu smlouvy o prodeji části podniku VaK Zlín společnosti Zlínská vodárenská, a.s., se sídlem Zlín, Tř. T. Bati 383, PSČ 760 49, identifikační číslo: 270 76 288 (tato zanikla ke dni 31. 12. 2007 z důvodu provedení fúze sloučením s nástupnickou společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., se sídlem Olomouc, Tovární 41, PSČ 779 00, IČ: 618 59 575; dále také jen „**MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ**“) a o pověření představenstva VaK Zlín uzavřít tuto smlouvu o prodeji části podniku bez zbytečného odkladu po splnění zákonem předepsaných povinností.

Proti tomuto usnesení valné hromady VaK Zlín bylo podáno několik návrhů na vyslovení neplatnosti tohoto usnesení, přičemž Krajský soud v Brně opakovaně rozhodl svým usnesením ze dne 11. 2. 2010, č. j. 9/50 Cm 53/2004-754, a usnesením ze dne 14. 3. 2014, č. j. 9/50 Cm 53/2004-3077 (po podaném opravném prostředku) ve smyslu, že navrhovanou neplatnost namítaného usnesení vyslovil, a to především s odkazem na nemožnost některých akcionářů vykonávat na této valné hromadě hlasovací práva z důvodu prodlení se splněním oznamovací povinnosti ve smyslu ust. § 183d zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v příslušném znění (dále jen „**ObchZ**“) a dále vzhledem k tomu, že napadené usnesení nebylo přijato zákonným počtem akcionářů. V současnosti v dané věci probíhá stále soudní řízení vzhledem k podanému odvolání k Vrchnímu soudu v Olomouci.

Dne 30. 4. 2014 došlo k uzavření smlouvy o prodeji části podniku mezi VaK Zlín coby prodávajícím a Zlínská vodárenská, a.s. (dnes MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ) coby kupujícím, na jejímž základě byla kupujícímu převedena část podniku VaK Zlín tvořící samostatnou organizační složku spolu se ujednanými věcmi, právy a ostatními majetkovými hodnotami, za což se kupující zavázal uhradit VaK Zlín kupní cenu ve výši 83.288.000,- Kč (slovy: osmdesát tři miliony dvě stě osmdesát osm tisíc korun českých), dle dodatku č. 1 ke smlouvě o prodeji části podniku. Současně došlo mezi týmiž stranami k uzavření smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury, na jejímž základě si kupující coby nájemce pronajal od VaK Zlín vodovodní a kanalizační sítě ve vlastnictví VaK Zlín. Tyto dvě smlouvy byly dle výslovných ustanovení obsažených v obou smlouvách propojeny skrze vzájemnou právní závislost dle ust. § 275 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v příslušném znění. Celá transakce byla dále doprovázena uzavřením dalších smluvních vztahů.

Účelem této právní analýzy je posoudit důsledky případné neplatnosti smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury v návaznosti na neplatnost smlouvy o prodeji části podniku při vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, jež schválila návrh jejího znění, zejm. pokud jde o majetkové vyrovnání stran neplatné smlouvy a procesní náležitosti a návrh postupu vzájemného vyrovnání. Okrajová pozornost bude věnována rovněž výkonu hlasovacích práv osob jednajících ve shodě a dále

možnosti vyvázání se z uzavřené smlouvy o provozu kanalizace pro veřejnou potřebu ve vlastnictví Statutárního města Zlín, jež byla sjednána na dobu určitou. V závěru pak bude shrnut postup při neplatnosti předmětných smluv ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o neplatnosti usnesení valné hromady a možností řešení situace.

IV.

Zvláštní otázky neplatnosti smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury a související otázky

Smlouva o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury mezi VaK Zlín coby pronajímatelem a Zlínská vodárenská, a.s. (dnes MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ) coby provozovatelem (dále také jen „**provozní smlouva**“), byla uzavřena současně se smlouvou o převodu části podniku. Ustanovení článku 16 provozní smlouvy stanoví, že provozní smlouva a smlouva o převodu části podniku (dále také jen „**převodní smlouva**“) jsou na sobě vzájemně závislé ve smyslu § 275 odst. 2, věta první ObchZ, a dále že zánik jedné z nich jiným způsobem než splněním nebo způsobem nahrazujícím splnění, jak je v provozní smlouvě dále definováno (pozn. jedná se o odstoupení od provozní smlouvy ze stanovených důvodů), způsobuje zánik druhé z nich, a to s obdobnými právními účinky. Totožné ustanovení je obsaženo v článku IX. odst. 9.4 převodní smlouvy.

Odkazované ustanovení § 275 odst. 2, věta první ObchZ přitom stanoví, že *jestliže z povahy nebo stranám známého účelu smluv při jejich uzavření, jde-li o smlouvy uzavírané současně, zřejmě vyplývá, že tyto smlouvy jsou na sobě vzájemně závislé, vznik každé z těchto smluv je podmínkou vzniku ostatních smluv.*

V posuzovaném případě je právní závislost převodní a provozní smlouvy přímo vyjádřena v textu obou těchto smluv. Na základě uvedeného je tedy možné konstatovat, že absolutní neplatnost smlouvy o převodu části podniku za dané situace, kdy její vznik je podmínkou vzniku smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury, zřejmě bude mít za následek, že smlouva o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury platně nevznikla, resp. neplatnost převodní smlouvy může mít za následek neplatnost smlouvy provozní. Tehdy platí, že v případě takové neplatnosti provozní smlouvy má být vypořádáno plnění, k němuž na základě takové smlouvy došlo v rámci zásad o bezdůvodném obohacení.

Základními nároky z bezdůvodného obohacení je na jedné straně nárok na vydání prospěchu spočívajícího v uhrazeném nájemném oproti nároku na vydání náhrady za neoprávněné užívání vodárenské infrastruktury; tyto peněžité nároky jsou vzájemně podmíněné (synallagmatické) ve smyslu ust. § 457 OZ. Jinými vzniklými nároky v této souvislosti mohou být kupříkladu náhrady za vynaložené náklady na údržbu či opravy, náklady případného znehodnocení či nárok na vydání prospěchu získaného při užívání věci; zapomenout nelze na nárok na samotné vydání věci neplatně poskytnuté k užívání. Z hlediska promlčení platí, že promlčecí doba počíná běžet u každého z plnění v okamžiku, kdy k němu došlo; proto každé z dílčích plnění má svůj samostatný právní osud, promlčuje se samostatně a samostatně se rovněž posuzuje případné prodlení s jeho vydáním. Vlastnické právo se pak nepromlčuje. V ostatním se pak plně uplatní obecná ustanovení o vypořádání při neplatnosti smlouvy, včetně otázek splatnosti bezdůvodného obohacení či jeho promlčení, která nejsou předmětem této části analýzy.

A.**Majetkové vyrovnání stran neplatné smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury**

V případě neplatnosti smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury se pro vypořádání uplatní ustanovení § 457 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v příslušném znění (dále jen „OZ“), dle něhož je v případě neplatné smlouvy povinen každý z jejich účastníků vrátit druhému vše, co podle ní dostal; pokud jde o způsob takového vydání, přednost má naturální restituce před restitucí relativní (peněžitou). Vydány mají být rovněž užítky při nedostatku dobré víry obohaceného a naopak proplaceny nutné náklady vynaložené obohaceným na předmět bezdůvodného obohacení. Rovněž platí, že předmět vydání tvoří skutečně to, o co se obohacený obohatil, nikoliv ale již kompenzace toho, co ušlo druhé straně a čeho by mohla dosáhnout při neexistenci bezdůvodného obohacení.¹

Při vypořádání z neplatné provozní smlouvy představují hlavní nároky na jedné straně nárok Zlínská vodárenská, a.s. (dnes MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ) na vrácení poskytnutého nájemného a proti němu nárok VaK Zlín na poskytnutí peněžité náhrady za neoprávněné užívání vodárenské infrastruktury, kdy naturální vrácení obohacení získaného užíváním věci není možné. Náhradu pak bude představovat peněžitá částka, která odpovídá částkám, vynakládaným obvykle v daném místě a čase za užívání věci, zpravidla formou nájmu, kterou by nájemce byl povinen plnit podle platné nájemní smlouvy.² Tyto peněžité nároky představují tzv. synallagma, tj. vzájemně podmíněné nároky. Ostatní nároky z bezdůvodného obohacení v souvislosti s neplatnou provozní smlouvou jsou pak nároky samostatnými nemající charakter synallagma (vzájemné podmíněnosti).

U absolutně neplatné smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury ze dne 30. 4. 2004 vznikl mezi VaK Zlín a Zlínská vodárenská, a.s. (dnes MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ) synallagmatický závazek ve smyslu ustanovení § 457 OZ, neboť i zde obě smluvní strany si podle této smlouvy plnily, a to opakovaně (pronajímatel má k dispozici nájemné oproti majetkovému prospěchu získanému užíváním věci nájemcem dle neplatné smlouvy) a jsou tedy povinny si tato plnění způsobem podle § 457 OZ vzájemně vrátit. Vedle toho pak existují i další samostatné nároky plynoucí z neplatné provozní smlouvy, které je možné nárokovat.

¹ K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 11. 2000, sp. zn. 30 Cdo 1789/2000, kde Nejvyšší soud uzavřel, že výše náhrady se odvozuje od prospěchu, který získal plněním bez právního důvodu účastník, mající za povinnost majetkový prospěch vrátit (vydat). Ztráta druhého účastníka – vlastníka věci – spočívající v tom, že teoreticky mohl při nakládání s věcí dosáhnout případně vyšší prospěch od jiné osoby, nebýt neplatné smlouvy, není pro závěry o výši náhrady ve smyslu § 458 odst. 1 věta druhá OZ právně významná.

² Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 1999, sp. zn. 25 Cdo 2578/98 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 1999, sp. zn. 26 Cdo 84/99.

- A. Za účelem obnovení přechozího stavu má být v první řadě vydáno to plnění, které bezdůvodné obohacení představuje.

Půjde o synallagmatické nároky na vrácení poskytnutého nájemného a na poskytnutí náhrady za neoprávněné užívání vodárenské infrastruktury. Dále pak o nárok na samotné vydání věci neplatně poskytnuté k užívání.

- B. Vydány mají být rovněž užítky, tj. všechno, co obohacený získal užíváním věci z její právní povahy.

Zde platí, že pro přiznání užitků je nutné zkoumat dobrou víru obohaceného, resp. její nedostatek, když předpokladem pro vydání užitků vzniklých z předmětu bezdůvodného obohacení je, aby ten, kdo se domáhá jejich vydání, prokázal, že obohacený nebyl v dobré víře, že věc užívá na základě platného právního titulu. Jelikož se dobrá víra předpokládá, není prokazování jejího nedostatku snadné a i při případných pochybnostech bude rozhodnuto ve prospěch její existence u obohaceného. Jestliže nebude absence dobré víry obohaceného prokázána, bude zákonem považován za vlastníka užitků z předmětu bezdůvodného obohacení, s nimiž je oprávněn dle své vůle volně disponovat. Naopak při prokázání nedostatku dobré víry je obohacený povinen k vydání jeho užitků, a to za celou dobu, po kterou nebyl v dobré víře.

Moment ztráty dobré víry Zlínská vodárenská, a.s. (dnes MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ) lze v duchu rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2007, sp. zn. 22 Cdo 1806/2006, datovat k okamžiku, kdy se Zlínská vodárenská, a.s. (dnes MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ) dozvěděla o skutečnosti, jež u ní musela objektivně vyvolat pochybnosti o oprávněnosti výkonu jejího užívacího práva. Vzhledem k právní provázanosti převodní smlouvy a provozní smlouvy lze argumentovat ve prospěch okamžiku, kdy došlo k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady VaK Zlín, byť nelze při absenci soudní judikatury k této otázce vyloučit jiný závěr zejména s odkazem na okolnost, že předmětem probíhajícího řízení na základě návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady VaK Zlín je pouze otázka platnosti či neplatnosti předmětného usnesení valné hromady a nikoliv převodní či provozní smlouvy. Definitivní posouzení tohoto okamžiku záleží na meritorním posouzení sporné situace a vůbec na unesení důkazního břemene ochuzeným z bezdůvodného obohacení, jež tato analýza nemůže předjímat.

Ve vztahu k příjmům plynoucím od spotřebitelů ze smluv o dodávce vody a odvádění odpadních vod pak pro úplnost podotýkám, že tyto smlouvy měly přejít na Zlínská vodárenská, a.s. (dnes MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ) na základě převodní smlouvy, jak ostatně provozní smlouva výslovně koncipuje, a proto otázka jejich vypořádání spadá do problematiky vypořádání uzavřených smluvních vztahů při neplatnosti převodní smlouvy.

- C. Zákon počítá rovněž s poskytnutím náhrady v rozsahu nutných nákladů vynaložených na věc představující bezdůvodné obohacení.

Nutnými náklady je přitom potřeba rozumět ty náklady, jež bylo potřeba účelně vynaložit na zachování hodnoty a funkčního určení takové věci, jež představuje bezdůvodné obohacení; zejména jde o náklady na údržbu a opravu věci. De facto se jedná o ty náklady, které by na věc musel vynaložit také ten, komu

se bezdůvodné obohacení vrací. Nárok na náhradu nutných nákladů svědčí obohacenému, tj. osobě, která je povinna předmět bezdůvodného obohacení vydat; její dobrá víra se zde neposuzuje.

B.

Procesní náležitosti a návrh postupu vzájemného vyrovnání

Procesní postup vzájemného vyrovnání bude obdobný jako v případě neplatné převodní smlouvy. Totiž u synallagmatických nároků (vrácení poskytnutého nájemného proti poskytnutí peněžité náhrady za neoprávněné užívání vodárenské infrastruktury) je v případě soudního postupu nutné zohlednit vzájemnou provázanost těchto nároků při přípravě petitu žaloby. Ostatní nároky z bezdůvodného obohacení při neplatné provozní smlouvě pak lze žalovat samostatně.

Zejm. synallagmatické nároky na vydání bezdůvodného obohacení z neplatné provozní smlouvy jsou přitom nároky opětovnými v tom smyslu, že vznikají samostatně a opakovaně, tedy konkrétně k datu, kdy došlo k poskytnutí nájemného z neplatné provozní smlouvy, které koresponduje s datem vzniku nároku na náhradu za neoprávněné užívání vodárenské infrastruktury, byť zde se jedná spíše o stav trvajících, než opakovaných. Uvedené má zásadní význam z hlediska možného promlčení těchto nároků, totiž **u každého z těchto opětovných plnění poskytnutých na základě neplatné provozní smlouvy počíná promlčecí doba běžet samostatně.**

Promlčecí doba je přitom čtyřletá a běží ode dne, kdy bylo poskytnuto plnění dle neplatné smlouvy (§ 394 odst. 2 ObchZ). Tedy rozhodným okamžikem pro běh promlčecí doby je objektivní skutečnost, kdy bylo plnění poskytnuto, naproti tomu není rozhodné, kdy a jak se strany daného vztahu o neplatnosti smlouvy dozvěděli, zda někdo z nich tuto neplatnost způsobil či jiné podobné okolnosti subjektivní povahy. V otázkách promlčení se nepřihlíží ani k případné splatnosti nároku na vydání bezdůvodného obohacení, která nastává s odkazem na ust. § 340 ObchZ poté, co byl dlužník (obohacený) věřitelem o plnění požádán.

Vzhledem k právě uvedenému a s přihlédnutím k délce a běhu promlčecí lhůty lze konstatovat, že nároky z neplatně uzavřené provozní smlouvy je možné úspěšně vymáhat pouze za čtyři roky zpětně; nároky vzniklé dříve jsou totiž k dnešnímu dni promlčeny a namítne-li jejich promlčení druhá strana, soud je nepřizná.

Možnost uplatnění speciálního ustanovení § 388 odst. 2 ObchZ tím není dotčena.

Bude-li bezdůvodné obohacení nárokováno a vymáháno, je nezbytné jej vyčíslit dle stavu, kdy bylo bezdůvodné obohacení nabyto. V případě neplatné provozní smlouvy a hlavních nároků z ní plynoucích půjde s ohledem na dílčí povahu těchto nároků o opakující se situaci, a to k datu poskytnutí úhrady nájemného. To, co si strany neplatné převodní smlouvy takto poskytly, musí si navzájem vrátit nezávisle na tom, zda a v jakém rozsahu jim ještě nějaký prospěch zůstal.

Vzhledem ke složitosti a rozsahu celé věci lze v první řadě doporučit uzavření dohody o narovnání, na jejímž základě by obě strany nastalou situaci komplexně vypořádaly, a to i s ohledem na možné promlčení některých nároků. Teprve při nemožnosti smírného řešení nezbude než obrátit se na příslušný soud s uplatněním nároků na bezdůvodné obohacení; tyto musí být splatné, případně jejich zesplatnění

způsobí podání žaloby na zaplacení pohledávky z bezdůvodného obohacení. Před podáním případné žaloby je možné některé vzájemné nároky obou stran započíst; v tom případě je ale potřeba před tímto započtením adresovat druhé straně výzvu k úhradě bezdůvodného obohacení, aby se stal nárok splatným.

V dalším odkazuji na předchozí část analýzy.

VI.

Exkurs: stanovisko k výkonu hlasovacích práv osob jednajících ve shodě

Podle ust. § 66b odst. 1 ObchZ jednáním ve shodě je „jednání dvou nebo více osob uskutečněné ve vzájemném srozumění s cílem nabytí nebo postoupit nebo vykonávat hlasovací práva v určité osobě nebo disponovat jimi za účelem prosazování společného vlivu na řízení nebo provozování podniku této osoby anebo volby statutárního orgánu nebo většiny jeho členů anebo většiny členů dozorčího orgánu této osoby nebo jiného ovlivnění chování určité osoby.“

Definiční znaky jednání ve shodě jsou tedy následující:

- a) spojení dvou a více osob, které se jednáním ve shodě snaží prosadit vlastní představy o činnosti společnosti, a to především v rozhodování valné hromady;
- b) vědomá koordinace jednání těchto osob založená na vědomém propojení jejich vůlí – propojení je zpravidla dáno smluvním ujednáním, přičemž pro naplnění této podmínky postačuje i neformálně projevená vůle jednat ve věci totožným způsobem;
- c) cílové zaměření jednání - zejm. ve vztahu k hlasovacím právům (nabytí, postoupení, výkon hlasovacích práv, dispozice s nimi), neboť pomocí těchto hlasovacích práv lze realizovat vůli společně jednajících osob;
- d) propojení osob a jejich společné jednání není jednorázové, ale je koncipováno jako déletrvající stav, v němž může být k dosažení společného cíle užito i dílčích, postupných kroků.³

Ve vztahu k některým skupinám osob pak ust. § 66b odst. 2 a 3 ObchZ stanoví vyvratitelnou domněnku, že tyto ve shodě jednají; důkaz opaku je připuštěn a jeho unesení či neunesení pak leží na osobě, které některá z domněnek uvedených v těchto ustanoveních svědčí.

Vyjma těchto případů pak ust. § 183b odst. 2 písm. b) ObchZ rozumělo jednáním ve shodě i *spolupráci mezi navrhovatelem a jinou osobou nebo cílovou společností a jinou osobou uskutečňovaná na základě výslovně nebo mlčky, ústně nebo písemně učiněného shodného projevu vůle těchto osob, které má zajistit ovládnutí cílové společnosti nebo zmařit úspěch nabídky převzetí.*

Jednání ve shodě není jako takové zpravidla nedovolené, nese s sebou však některé závažné právní důsledky, resp. právní předpisy kladou na osoby jednající ve shodě zvýšené požadavky. Pokud navíc mají osoby jednající ve shodě určitou kvalifikovanou dispozici s hlasovacími právy, považují se za tzv. ovládající osoby; s tím je pak spojena řada dalších důsledků zejm. z hlediska uložených oznamovacích či odškodňovacích povinností.

³ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, 1469 s.

Z hlediska samotného výkonu hlasovacích práv je nutné poznamenat, že v zákonem stanovených případech je výkon hlasovacího práva akcionáři znemožněn; v převážné většině případů se pak případný zákaz výkonu hlasovacích práv vztahuje i na ty akcionáře, kteří jednají s akcionářem, jenž nemůže vykonávat hlasovací právo, ve shodě (srov. ust. § 186c ObchZ). Sankce zákazu výkonu hlasovacích práv pak mimo jiné dopadá na následující situace, o nichž by bylo možné za daných okolností posuzovaných při této analýze uvažovat:

- **porušení povinnosti učinit nabídku převzetí dle tehdejšího znění ObchZ (§ 183b a násl. ObchZ)** – v posuzované situaci by tato povinnost vznikla akcionáři a osobám jednajícím s ním ve shodě, jestliže jejich podíl na účastnických cenných papírech nebo hlasovacích právech dosáhne nebo překročí hranici dvou třetin a tří čtvrtin hlasovacích práv; prodlení se splněním této povinnosti pak má ten důsledek, že takový akcionář i osoby jednající s ním ve shodě nejsou oprávněny vykonávat hlasovací práva v cílové společnosti po dobu prodlení;
- **nesplnění oznamovací povinnosti ve smyslu tehdejšího znění ust. § 183d ObchZ** – jmenované ustanovení ve svém prvním odstavci ukládalo každé osobě, jež nabude či zcizí účastnický cenný papír společnosti, jejíž akcie jsou registrované, a v důsledku jeho nabytí nebo zcizení dosáhne nebo překročí její podíl na hlasovacích právech společnosti hranice 5 %, 10 %, 15 %, 20 %, 25 %, 30 %, jedné třetiny, 40 %, 45 %, 50 %, 55 %, 60 %, dvou třetin, 70 %, 75 %, 80 %, 90 % a 95 % všech hlasovacích práv této společnosti anebo se sníží pod tyto hranice, oznámit tuto skutečnost písemně společnosti, Komisi pro cenné papíry a Středisku cenných papírů, které ji měly stanoveným způsobem uveřejnit – oznamovatel, který je v prodlení s plněním oznamovací povinnosti, nesmí po dobu prodlení vykonávat hlasovací práva spojená s účastnickými cennými papíry, jež nabyl nad některou výše uvedenou hranici, jejíž překročení oznámil, jinak hlasovací práva spojená se všemi účastnickými cennými papíry, které nabyl a dále pak takový prodlévající oznamovatel nesmí ani smluvně nabývat další cenné papíry pod sankcí zákazu výkonu hlasovacích práv případně nabytých na základě této neoprávněně uzavřené smlouvy.

Na základě důkazů provedených Krajským soudem v Brně před vydáním jeho meritorního usnesení ze dne 14. 3. 2014, č. j. 9/50 Cm 53/2004-3077, lze vycházet z následujících hypotéz: (i) i při posouzení blíže uvedených osob jednajících ve shodě coby takové skupiny nedošlo nikdy k překročení dvou třetin hlasovacích práv, a dále (ii) oznamovací povinnost ve smyslu ust. § 183d ObchZ nebyla splněna, ačkoliv k překročení stanovené hranice hlasovacích práv došlo.

Podle ust. § 183d odst. 6 první věta ObchZ platí, že jestliže dosáhly nebo přesáhly stanovené hranice podílu na hlasovacích právech osoby jednající ve shodě nebo svůj podíl na hlasovacích právech pod stanovené hranice snížily, jejich podíly na hlasovacích právech se pro účely plnění oznamovací povinnosti sčítají. Vedle toho ust. § 183d odst. 4 písm. d) ObchZ počítá i se započtením hlasovacích práv těch akcií, které na základě uzavřené smlouvy s oznamovatelem nebo s jím ovládanou osobou drží třetí osoba, jestliže tato smlouva předpokládá dočasné přenechání dispozice s hlasovacími právy oznamovateli nebo jím ovládané osobě za úplatu. V případě existence osob jednajících ve shodě postačí, že oznamovací povinnost splní alespoň jedna z těchto osob, uvede-li zákonem vyžadované údaje o ostatních osobách jednajících ve shodě (srov. § 183d odst. 6 ObchZ).

Jinými slovy, při nesplnění oznamovací povinnosti dle ust. § 183d ObchZ nastává počínaje dnem prodlení s takovým oznámením, pro prodlévajícího akcionáře zákaz vykonávat hlasovací práva spojená se svými akciemi či s akciemi, které nabyl poté, co se dostal do tohoto prodlení. Jednají-li některé osoby ve shodě, pro posouzení vzniku oznamovací povinnosti se jejich podíly na hlasovacích právech sčítají.

Ohledně bližšího posouzení této komplikované problematiky jinak odkazuji na odůvodnění shora citovaného usnesení Krajského soudu v Brně (zejm. str. 24 až 28 tohoto usnesení).

VII.

Exkurs: možnost vyvázání se z uzavřené smlouvy o provozu kanalizace ve vlastnictví města Zlín

Smlouva o provozu kanalizace pro veřejnou potřebu ve vlastnictví Statutárního města Zlín mezi Statutárním městem Zlín coby vlastníkem a MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. coby provozovatelem, byla uzavřena na období 10 let počínaje dnem 1. 1. 2012. Vyjma zániku smlouvy uplynutím takto sjednané doby jejího trvání je předpokládáno ukončení smluvního vztahu v případě vzájemné dohody obou smluvních stran a dále pak při odstoupení smluvní strany pro naplnění některého smlouvou předpokládaného důvodu (článek XV. smlouvy). Město Zlín je pak k odstoupení oprávněno při závažném porušení smlouvy ze strany MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., za něž jsou považovány:

- přerušlení provozu kanalizace na dobu delší 5 dnů, nejde-li o některý z výjimečných a smlouvou předvídaných případů;
- opakovaná manipulace s daty, které slouží pro vyhodnocování plnění výkonových ukazatelů, resp. záměrné nesprávné získávání těchto dat;
- vstup MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. do likvidace či úpadku, případně vedení insolvenčního řízení na jeho majetek;
- prodlení s hrazením nájemného po dobu delší než 90 dnů i přes písemné upozornění města Zlín, a
- podstatná změna v nezbytných profesních či technických předpokladech MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., které odpovídají kvalifikačním předpokladům požadovaným v koncesním řízení.⁴

Ze zákona pak smlouva zaniká v krajním případě v důsledku zničení věci, která je předmětem smlouvy. S ohledem na sjednání doby určité trvání smluvního vztahu mezi Statutárním městem Zlín a MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. naopak není možné uvažovat o aplikaci podpůrné zákonné úpravy výpovědi smlouvy.

S odkazem na výše uvedené uzavírám, že ukončení platnosti smlouvy o provozu kanalizace pro veřejnou potřebu ve vlastnictví Statutárního města Zlín uzavřené mezi Statutárním městem Zlín coby vlastníkem a MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. coby provozovatelem je možné de facto pouze na základě důvodů stanovených touto smlouvou.

Pokud jde o úvahu ohledně převodu (postoupení) posuzované smlouvy z MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. na VaK Zlín, jenž by se měl stát novým provozovatelem kanalizace, je nutné před touto transakcí spíše odradit. Totiž mám za to, že i v případě vůle všech zúčastněných subjektů koncesní smlouvu postoupit, mohl by být tento postup shledán za postup obcházející zákon č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení (koncesní zákon), v aktuálním znění, potažmo zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných

⁴ S ohledem na neznalost vyžadovaných kvalifikačních předpokladů a podkladů koncesního řízení se nelze v této věci vyjádřit, o jaké podstatné změny by se mohlo jednat.

zakázkách, v aktuálním znění. Takovým postoupením smlouvy by de facto došlo ke změně koncesionáře, tedy osoby, jež byla zvolena transparentním a předepsaným postupem koncesního řízení, a převodu všech jejích oprávnění a povinností na třetí subjekt, který nebyl vybrán v soutěži s ostatními potenciálními uchazeči, pouze na základě vůle původních stran koncesní smlouvy. Připuštěn by snad byl v krajních případech, kdy zájem na pokračování plnění dle koncesní smlouvy by převážil nad základním cílem předmětných právních předpisů, jimiž je zejména zajištění hospodářské soutěže (kupříkladu situace, kdy původní dodavatel ztratil schopnost plnit před zánikem smlouvy, avšak existuje nutnost trvalého poskytování příslušné služby veřejnosti).⁵

V případě oprávněného odstoupení Statutárního města Zlín od uzavřené smlouvy z některého smlouvou předpokládaného důvodu pak dojde rovněž k ukončení takto založeného smluvního vztahu. S ohledem na sjednané důvody opravňující k odstoupení od posuzované smlouvy pak smlouva v čl. XV. odst. 4 stanoví povinnost MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. ke kompenzaci ve prospěch Statutárního města Zlín v předjednané výši.

V případě ukončení smlouvy o provozu kanalizace pro veřejnou potřebu ve vlastnictví Statutárního města Zlín uzavřené mezi Statutárním městem Zlín coby vlastníkem a MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. coby provozovatelem by při výběru dalšího smluvního partnera mělo proběhnout nové zadávací/koncesní řízení, pokud jsou splněny podmínky aplikace zákona č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení (koncesní zákon), v aktuálním znění, potažmo zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v aktuálním znění. Postoupení stávající smlouvy na třetí subjekt bez nového koncesního řízení by mohlo být shledáno jakožto obcházející právní předpisy.

Shora uvedené závěry činím s výhradou neznalosti předcházejícího koncesního řízení a jeho podmínek.

⁵ Dvořák, D. Změny smluv ve veřejných zakázkách. PF Masarykovy univerzity. Dostupné na: https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/civil/dvorak_david.pdf. I zde však autor dochází k závěru, že by taková smlouva mohla být uzavřena pouze na nezbytně nutnou dobu do okamžiku výběru nového dodavatele dle řádného řízení.

VIII.

Praktický postup a přehled kroků při neplatnosti posuzovaných smluv

Na základě provedené analýzy mám za to, že dnem pravomocného rozhodnutí soudu o neplatnosti usnesení valné hromady o schválení převodu části podniku nastane situace, kdy s ohledem na neplatnost usnesení valné hromady nastane rovněž neplatnost převodní smlouvy uzavřené dne 30. 4. 2004 mezi Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. coby prodávajícím a Zlínská vodárenská, a.s. jakožto kupujícím, a to neplatnost absolutní, jež nastává přímo ze zákona, a nevyžaduje se tedy, aby se některý z účastníků musel následků absolutní neplatnosti dovolávat. Dále konstatujeme, že s ohledem na výslovně vyjádřenou právní závislost smlouvy o převodu části podniku a smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury uzavřených mezi VaK Zlín a Zlínská vodárenská, a.s. (dnes MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ) lze dospět rovněž k závěru, že neplatnost převodní smlouvy může mít za následek neplatnost smlouvy provozní.

Je-li dána absolutní neplatnost nějakého právního jednání, zpravidla následně dochází k jednání o vypořádání plnění, k nimž na základě takového absolutně neplatného právního jednání došlo, přitom dle zákona představuje plnění z neplatného právního úkonu bezdůvodné obohacení. Pro uplatnění jakéhokoliv nároku na vydání bezdůvodného obohacení je potřeba takový nárok v prvé řadě vyčíslit ve smyslu zásad uvedených v předchozích částech analýzy. Je zřejmé, že takové vyčíslení s sebou může nést celou řadu obtíží, zejména pokud jde o vypořádání z neplatné převodní smlouvy, tj. peněžní vyrovnání změny hodnoty části podniku. Toto bude určováno zpravidla znalecky při vyhotovení znaleckého posudku; samozřejmě je možné je určit rovněž dohodou prodávajícího a kupujícího. K takovému smírnému řešení se rovněž s ohledem na složitost a vůbec povahu převedené části podniku přikláníme, výsledkem by měla být detailní dohoda o narovnání, na jejímž základě by obě strany nastalou neplatnost obou smluv komplexně vypořádaly, a to rovněž s přihlédnutím k možnému promlčení některých nároků.

Pokud však nebude vůle některé strany věc smírně narovnat, zpravidla proto, že po vydání pravomocného rozhodnutí soudu o neplatnosti usnesení valné hromady o schválení převodu části podniku, nebude uznána současná neplatnost té které uzavřené smlouvy,⁶ bude zřejmě potřeba přistoupit k řešení soudnímu. V dané situaci je na místě uvažovat o podání žaloby na vydání bezdůvodného obohacení; v jejím rámci bude nutné mimo samotného vyčíslení obsáhnout i argumentaci, proč má být daná smlouva považována za absolutně neplatnou. Příslušný soud pak otázku neplatnosti smlouvy v takovém řízení o vydání bezdůvodného obohacení posoudí jako tzv. předběžnou otázku, tj. otázku, kterou soud musí vyřešit proto, aby vůbec mohl rozhodnout o věci samé (v dané věci o přiznání bezdůvodného obohacení).

⁶ Nelze totiž zapomenout, že předmětem daného soudního rozhodnutí bude výrok ohledně platnosti či neplatnosti usnesení valné hromady, nikoliv však již samotné smlouvy, jež byla touto valnou hromadou schvalována.

Nelze ani vyloučit postup, kdy jedna ze stran podá přímo tzv. určovací žalobu, kterou se bude u příslušného soudu dle okolností domáhat určení, že převodní smlouva či provozní smlouva je platnou; uplatňovanými argumenty ve smyslu platnosti převodní smlouvy může být kupříkladu tvrzení o nadbytečnosti schvalování převodní smlouvy valnou hromadou s ohledem na okolnost, že převod podniku nepředstavoval podstatný zásah do dosavadního fungování podniku, či zpochybnění dopadu neexistence platného souhlasu valné hromady s převodem části podniku ve smyslu popření účinku neplatnosti smlouvy či v případě provozní smlouvy popření právní provázanosti provozní smlouvy se smlouvou převodní ve prospěch zachování platnosti provozní smlouvy, v krajním případě pak i odkaz na hledisko dobré víry v platnost převodu, atp. Tato tvrzení pak budou podléhat soudnímu posouzení příslušným soudem, kdy není nikterak vyloučeno, aby se tento soud odchýlil od převažujícího výkladu, od něhož se odvíjí tato analýza, a své rozhodnutí směřoval jiným směrem, což umocňuje i existence nového občanského zákoníku – zákona č. 89/2012 Sb. – který byť se nemá při posouzení dle této analýzy jako rozhodný právní předpis aplikovat, jeho obecné zásady, na nichž stojí, naopak ano (srov. § 3030).

Co se týče samotného postupu předcházejícího podání žaloby, po vyčíslení uplatňovaného nároku je druhé straně nutné adresovat výzvu k jeho úhradě; jak bylo opakovaně uváděno, splatnost bezdůvodného obohacení nastává až po výzvě oprávněné strany adresované straně povinné k vydání bezdůvodného obohacení. Zaslání předžalobní upomínky před podáním žaloby má rovněž zásadní význam pro následné uplatňování nároku na náhradu nákladů soudního řízení. Po zesplatnění nároku na bezdůvodné obohacení by bylo v případě některých nároků zřejmě možné přistoupit i k jeho započtení proti nárokům druhé smluvní strany; jistá komplikace však může nastat tehdy, pokud druhá strana svůj nárok nevyčíslí a k jeho úhradě ani nevyzve, kdy protinárok nejen že se nestane splatným, ale ani nebude de facto nijak vyčíslen či ohraničen a nebude zřejmé, vůči čemu tedy pohledávky započítat. V takovém případě bude možné započtení provést zřejmě až v rámci probíhajícího soudního řízení, kde protistrana jistě uplatní formou obrany či námítky započtení své protinároky. Samotné posouzení, u kterých nároků je možné jejich započtení, a to i případně bez ohledu na jejich promlčení, nelze s konečnou platností poskytnout, neboť toto záleží na meritorním posouzení sporné situace, které tato analýza nemá za cíl a ani nemůže předjímat.

V ust. § 2182 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je dále zakotvena notifikační povinnost kupujícího poté, kdy dojde k přechodu pohledávek a dluhů zpět na prodávajícího, o této skutečnosti informovat všechny dlužníky a věřitele, jež jsou tímto přechodem dotčeni. Ačkoliv se vzhledem k rozhodnému právnímu režimu shora jmenovaný občanský zákoník a citované ustanovení nevztahuje na převodní smlouvu, při absenci podrobnější úpravy v ObchZ se lze k jeho obdobné aplikaci přiklonit. Nutno však konstatovat, že informovat o nastalé neplatnosti smlouvy a s tím spojeném přechodu pohledávek a dluhů zpět na VaK Zlín má z povahy věci kupující, tj. Zlínská vodárenská, a.s. (dnes MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ), který má potřebný přehled dotčených pohledávek a dluhů k dispozici, což v případě neuznání neplatnosti převodní smlouvy ze strany Zlínská vodárenská, a.s. (dnes MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ) zřejmě neproběhne.

Ze shora uvedeného je zřejmé, že v případě nedohody dotčených stran o smírném vyřešení celé věci, v návaznosti na konstatování neplatnosti usnesení valné hromady VaK Zlín, lze očekávat soudní postup. Vzhledem ke složitosti a rozsahu celé věci, při neznalosti všech uplatněných nároků a merita věci, je nemožné délku trvání soudního sporu ani jeho výsledek blíže předvídat.

IX.

Závěr a doporučení

Cílem této právní analýzy bylo popsat jednotlivé otázky a důsledky případné neplatnosti smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury v návaznosti na neplatnost smlouvy o prodeji části podniku v důsledku vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, jež schválila návrh jejího znění, zejména pokud jde o majetkové vyrovnání stran neplatné smlouvy a procesní náležitosti a návrh postupu vzájemného vyrovnání, přičemž pozornost byla věnována rovněž výkonu hlasovacích práv osob jednajících ve shodě a možnosti vyvázání se z uzavřené smlouvy o provozu kanalizace pro veřejnou potřebu ve vlastnictví Statutárního města Zlín. V závěru došlo ke shrnutí následného postupu při neplatnosti převodní smlouvy či provozní smlouvy.

Předložená analýza vychází zejména z aktuálního stavu rozhodovací praxe soudů a dostupných komentářů k příslušným zákonům, je však potřeba uvést, že konkrétní posouzení případu příslušným soudem se může v každém jednotlivém případě lišit a nelze tak nijak garantovat jeho setrvání na již vysloveném právním názoru. Nutno také říci, že celá řada otázek vznikajících při této složité kauze a jejich posouzení nebyly dosud českými soudy v takovém rozsahu řešeny a shora uvedený rozbor pak vychází z obecné interpretace právních předpisů nebo principů, jež se však může od případných závěrů příslušného soudu lišit. Nadto ještě do hry vstupuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a vůbec řada dalších rekonstrukčních předpisů, které mohou vést ke změně nahlížení soudů na některé dříve jinak řešené otázky.

Vzhledem ke složitosti a rozsahu celé věci, a s přihlédnutím k pravděpodobné délce trvání a výši nákladů možných soudních sporů i jisté právní nejistotě, které s sebou soudní spory nesou, lze především doporučit jednání stran směřující k uzavření dohody o narovnání, na jejímž základě by obě strany nastalou situaci komplexně vypořádaly, nadto při možném promlčení některých nároků. Pokud však nebude vůle stran k řešení situace smírnou cestou dohody, nezbude než obrátit se na příslušný soud; nutno však upozornit na složitost jakéhokoliv vyčíslování peněžitých nároků z titulu bezdůvodného obohacení a jejich dokazování (především cestou znaleckých posouzení), a to i s ohledem na dobu, jež v mezidobí od uzavření převodní smlouvy do současnosti uplynula, s čímž souvisí i riziko promlčení některých nároků.

S úctou

Piotr Adamczyk, advokát

X. Zdroje

Odborné publikace:

- ❖ Čáp Z., Kovařík Z., Pokorná J. a kol.: *Obchodní zákoník. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2009, 1996 s.
- ❖ Hendrych, D. a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1445 s.
- ❖ Holejšovský, J. *Valné hromady společností s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, 552 s.
- ❖ Lavický, P. a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.
- ❖ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: *Obchodní zákoník. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2002, 1325 s.
- ❖ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, 1469 s.
- ❖ Švestka J., Spáčil J., Škárová M., Hulmák M. a kolektiv: *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání, Praha 2009, 2321 s.
- ❖ Tichý, L., Pipková P. J., Balarin, J.: *Kupní smlouva v novém občanském zákoníku*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 504 s.
- ❖ Vaněk, J. *Neoprávněný majetkový prospěch*. Praha: Panorama, 1987, 234 s.

Odborné články:

- ❖ Juraj Alexander: Prodej podniku, souhlas akcionářů a výklad § 67a ObchZ, *Právní rozhledy* 21/2006, s. 787.
- ❖ Petr Čech: Několik doplňujících poznámek k výkladu § 67a ObchZ, *Právní rozhledy* 7/2007, s. 254.
- ❖ Jan Dědič, Jan Lasák: Rozhodování jediného společníka (akcionáře) včera, dnes a zítra, *Obchodněprávní revue* 9/2012, s. 241.
- ❖ Tomáš Dvořák: Dispozice s podnikem, *Právní rozhledy* 3/2003, s. 119.
- ❖ Tomáš Dvořák: Neplatnost usnesení valné hromady kapitálových obchodních společností po novele obchodního zákoníku, *Bulletin advokacie* 5/2001, s. 19.
- ❖ Jiří Handlar: Námitka neplatnosti smlouvy o postoupení pohledávky notifikovaného dlužníka, *Právní rozhledy* 9/2012, s. 318.
- ❖ Daniel Křetínský: Ještě k následkům odstoupení od smlouvy o prodeji podniku, *Právní rozhledy* 9/1997, s. 473.
- ❖ Daniel Křetínský: K promlčení práva na vydání předmětu bezdůvodného obohacení v obchodních vztazích, *Právní rozhledy* 1/1998, s. 18.

- ❖ Karel Marek: Poznámka k promlčení bezdůvodného obohacení v obchodněprávních vztazích, Bulletin advokacie 10/2005, s. 48.
- ❖ Lenka Mikulcová: Běh promlčecí doby v režimu obchodního zákoníku dle nejnovější judikatury Nejvyššího soudu ČR, Právní rozhledy 17/2011, s. 621.
- ❖ Jan Petřík, Michal Strnad: K možnosti aplikace § 107 odst. 3 občanského zákoníku na promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení v obchodněprávních vztazích, Bulletin advokacie 1/2007, s. 16.
- ❖ Vlastimil Pihera: Opět k § 67a ObchZ, Právní rozhledy 12/2007, s. 444.
- ❖ Vlastimil Pihera: Poznámka k „výkladu“ § 67a ObchZ, Právní rozhledy 2/2007, s. 66.
- ❖ Milan Skála, Josef Fiala, Jaroslav Kobík: Zánik právního vztahu - účetní a daňové dopady, Daňový expert 2006/6.
- ❖ Jiří Švestka, Ludvík Kopáč: K některým následkům odstoupení od smlouvy o prodeji podniku, Právní rozhledy 2/1997, s. 66.

Judikatura:

- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25. 4. 1975, sp. zn. 2 Cz 8/75
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 1999, sp. zn. 25 Cdo 2578/98
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 1999, sp. zn. 26 Cdo 84/99
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 11. 2000, sp. zn. 30 Cdo 1789/2000
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 3. 2001 sp. zn. 25 Cdo 845/99
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2001, sp. zn. 20 Cdo 1270/99
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2002, sp. zn. 25 Cdo 413/2000
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2148/2000
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2003, sp. zn. 33 Odo 773/2002
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2003, sp. zn. 25 Cdo 355/2001
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2003, sp. zn. 33 Odo 258/2003
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 35 Odo 619/2002
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2003, sp. zn. 29 Cdo 2631/2000
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 29 Odo 813/2001
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2004, sp. zn. 29 Odo 414/2003
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2004, sp. zn. 29 Odo 1137/2003
- ❖ rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2004, sp. zn. 32 Odo 885/2003
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. 25 Cdo 2029/2003
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2005, sp. zn. 25 Cdo 2145/2004
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 951/2003
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 211/2005
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 33 Odo 871/2005
- ❖ stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. Cpjn 201/2005
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2006, sp. zn. 33 Odo 1184/2005

- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2006, sp. zn. 32 Odo 1097/2005
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2006, sp. zn. 33 Odo 52/2005
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2007, sp. zn. 29 Odo 762/2005
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2007, sp. zn. 29 Odo 1120/2005
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 10. 2007, sp. zn. 22 Cdo 1806/2006
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. 30 Cdo 68/2007
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 32 Odo 1087/2006
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2008, sp. zn. 32 Cdo 3800/2007
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. 29 Odo 1060/2006
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 33 Odo 1642/2006
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2842/2007
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2009, 23 Cdo 925/2009
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 9. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2011/2007
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3526/2007
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 31 Cdo 1328/2007
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2009, sp. zn. 29 Cdo 1277/2007
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1069/2008
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2010, sp. zn. 32 Cdo 2436/2009
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2010, sp. zn. 21 Cdo 2029/2009
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. 31 Cdo 2250/2009
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1599/2008
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2010, sp. zn. 23 Cdo 3603/2008
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 23 Cdo 431/2010
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4421/2009
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4379/2008
- ❖ Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2011, sp. zn. I. ÚS 3391/10
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 1588/2010
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 3473/2009
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1870/2010
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. 22 Cdo 1035/2011
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1499/2009
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3223/2010
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2012, sp. zn. 31 Cdo 4781/2009
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 4078/2011
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3042/2012
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 33 Cdo 131/2012
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2013, sp. zn. 26 Cdo 1707/2013
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. 28 Cdo 2083/2013
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2014, sp. zn. 23 Cdo 2325/2013
- ❖ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. I. ÚS 2219/2012
- ❖ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3092/2012

- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. 31 Cdo 1168/2013
- ❖ rozsudek Nejvyššího soudu ze 14. 1. 2015, sp. zn. 31 Cdo 3581/2012

Ostatní:

- ❖ ASPI – automatizovaný systém právních informací
- ❖ Dvořák, D. Změny smluv ve veřejných zakázkách. PF Masarykovy univerzity. Dostupné na:
https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2008/files/pdf/civil/dvorak_david.pdf